

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการในกระบวนการผลิตข้าว ปัญหา-อุปสรรค และแนวทางการพัฒนาของเกษตรกร ในตำบลหนองตาวง วิธีดำเนินการวิจัย แบ่งเป็น 4 ตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ เกษตรกรผู้ปลูกข้าวในตำบลหนองตาวง อำเภอบรรพตพิสัย จังหวัดนครสวรรค์ ระหว่าง ปีการผลิต 2554 - 2555 จำนวน 13 หมู่บ้าน ได้แก่ (หมู่ 1) บ้านหนองตาวง (หมู่ 2) บ้านจิกลาด (หมู่ 3) บ้านวังวัด (หมู่ 4) บ้านทุ่งหล่ม (หมู่ 5) บ้านเนินพิมผาสุก (หมู่ 6) โคกกวาง (หมู่ 7) บ้านหนองพิมวัฒนา (หมู่ 8) บ้านคลองอ่างทอง (หมู่ 9) บ้านวังตาโกก (หมู่ 10) บ้านเนินสะดวก (หมู่ 11) บ้านวังทอง (หมู่ 12) บ้านวังประกาย (หมู่ 13) บ้านเนินมะม่วง โดยมีจำนวนครัวเรือนทั้งสิ้น 1,831 ครัวเรือน

1.2 กลุ่มตัวอย่างเกษตรกร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ หัวหน้าครัวเรือน หรือสมาชิกในครัวเรือนที่สามารถให้ข้อมูลการผลิตข้าว ในฤดูกาลผลิต 2554 - 2555 ที่สมัครใจร่วมวิจัย เลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ หมู่บ้านละ 4 ครัวเรือน รวมเกษตรกรที่ศึกษาทั้งสิ้น 52 ครัวเรือน จากเกษตรกรทั้งหมด 1,831 ครัวเรือน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ประกอบด้วยการสร้างเครื่องมือ ลักษณะของเครื่องมือ มีรายละเอียด ดังนี้

2.1 การสร้างเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสัมภาษณ์ ที่ใช้ในการสนทนาระหว่างผู้สัมภาษณ์และผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยแบบสัมภาษณ์เป็นแบบมีโครงสร้าง ที่ได้จัดทำขึ้นตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

2.1.1 ศึกษาเอกสารวิชาการ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นฐานในการสร้างเครื่องมือ

2.1.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ ตามขอบเขตของเนื้อหา โดยขอคำปรึกษาจากอาจารย์ที่ปรึกษา ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาที่ศึกษาแล้ว ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ

2.1.3 ทดสอบแบบสัมภาษณ์ กับเกษตรกรผู้ร่วมโครงการที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย แล้วนำผลที่ได้ในส่วนของคำถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค มาหาค่าความเชื่อมั่น ใช้วิธีของครอนบาค – อัลฟา (Cronbach's alpha) โดยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows โดยมีค่าความเชื่อมั่น = 0.89 และปรับปรุงแก้ไขในเรื่องสำนวนและภาษาภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนจัดทำแบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์และนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

2.2 ลักษณะของเครื่องมือ เป็นแบบสัมภาษณ์ ใช้กับเกษตรกรที่จัดการในกระบวนการผลิตข้าว มีลักษณะเป็นคำถามที่กำหนดคำตอบให้เลือกตอบ และคำถามที่ให้ผู้ตอบแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ มี 4 ตอน ประกอบด้วยดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของเกษตรกร สภาพทั่วไปของพื้นที่และการจัดการเบื้องต้น และสภาพเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตข้าว

ตอนที่ 2 ข้อมูลการจัดการในกระบวนการผลิตข้าวของเกษตรกร

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและแนวทางการพัฒนาการจัดการการผลิตข้าว

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บและรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีสัมภาษณ์แบบพบกันโดยตรง ระหว่างผู้สัมภาษณ์กับผู้ถูกสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยเองทั้งหมด

3.1.1 ศึกษาชุมชน สอบถามข้อมูลแต่ละหมู่บ้านเป้าหมาย และนัดหมายการสัมภาษณ์ กระบวนการผลิตข้าว ปัญหา-อุปสรรค แนวทางพัฒนาของเกษตรกรโดยรวมในพื้นที่

3.1.2 เมื่อได้เกษตรกรเป้าหมายแล้ว นักวิจัยก็จะอ่านคำถามในแบบสัมภาษณ์แล้วอธิบายให้เกษตรกรเข้าใจก่อน แล้วก็ให้เกษตรกรตอบคำถามทุกข้อตามแบบสัมภาษณ์ โดยมีประเด็นหลักในเรื่อง กระบวนการผลิตข้าว ปัญหา อุปสรรค แนวทางการพัฒนาของเกษตรกร โดยนักวิจัยทำการบันทึกข้อความสัมภาษณ์เองทุกฉบับที่เก็บข้อมูล

3.1.3 เมื่อสัมภาษณ์และบันทึกข้อมูลจากเกษตรกรเป้าหมายครบทุกข้อในแบบสัมภาษณ์แล้ว ก็จะเก็บแบบสัมภาษณ์กลับมาเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ค่าร้อยละ (percentage) และค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การจัดกลุ่มการวิเคราะห์องค์ประกอบ ข้อมูลที่ตอบคำถาม ปัญหา-อุปสรรค ที่ต้องประเมินตามความคิดเห็นว่าผู้ประเมินเห็นด้วยเพียงใด โดยมีมาตรวัดความคิดเห็น ดังนี้

ค่าคะแนนในการวิเคราะห์ระดับปัญหา แบ่งเป็น 5 ระดับคือ

ระดับปัญหา

0 หมายถึง		ไม่มีปัญหา
5 หมายถึง	ปัญหา	มากที่สุด
4 หมายถึง	ปัญหา	มาก
3 หมายถึง	ปัญหา	ปานกลาง
2 หมายถึง	ปัญหา	น้อย
1 หมายถึง	ปัญหา	น้อยที่สุด

เมื่อได้ค่าคะแนนระดับปัญหาแล้ว นำมาหาค่าคะแนนเฉลี่ยโดยมีเกณฑ์ ดังนี้

ค่าคะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง ระดับปัญหามากที่สุด

ค่าคะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง ระดับปัญหามาก

ค่าคะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง ระดับปัญหাপานกลาง

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง ระดับปัญหาน้อย

ค่าคะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง ระดับปัญหาน้อยที่สุด